

Materiál na ZASADNUTIE VEDECKEJ RADY UCM V TRNAVE akademickom roku 2020/2021
konané dňa 24. novembra 2020

SPRÁVA O DOKTORANDSKOM ŠTÚDIU NA UCM (r. 2020)

Spracovali: Prof. RNDr. Peter Sýkora, PhD, PhDr. Soňa Svetlíková, PhD.

Úvod

Súčasťou misie a dlhodobého zámeru rozvoja Univerzity sv. Cyrila a Metoda je poskytovať vzdelanie vo všetkých troch stupňoch študijných programov. Na UCM sa v AR 2020-21 realizuje na 4 fakultách výučba 161 doktorandov v 10 študijných odboroch (z celkového počtu 15 realizovaných študijných odborov na UCM) a nové študijné programy 3. stupňa (FZV) sa pripravujú. Už niekoľko rokov sa podiel doktorandov pohybuje okolo 3% všetkých študentov, pričom mierne tento podiel stúpa. Snahou UCM je zvýšiť podiel doktorandov, avšak nie na úkor kvality doktorandského štúdia. Naopak, ostatné roky sa na UCM pristúpilo k zvýšeniu nárokov kladených na doktorandov, predovšetkým v ich vedeckej činnosti prejavujúcej sa kladením dôrazu na publikačné výstupy, zahraničné mobility, účasť vo výskumných projektoch. Na rozdiel od predchádzajúcich rokov v tejto správe neuvádzame publikačnú činnosť doktorandov. Dôvodom je, že publikačné výstupy za jednotlivé roky sa uzatvárajú podľa kalendárnych a nie akademických rokov. Preto bude publikačná činnosť súčasťou správy o vedeckovýskumnej činnosti UCM za r. 2020, ktorá sa predkladá na jarnom zasadnutí vedeckej rady UCM v roku 2021.

Podiel študentov doktorandského štúdia

V prebiehajúcom akademickom roku 2020-21 študuje na UCM spolu 161 doktorandov (stav zapísaných študentov k 2. 10. 2020). Potešujúca je dynamika nárastu doktorandov. Oproti predchádzajúcemu akademickému roku je to navýšenie o 11%, čo je dokonca viac než 7% medziročný nárast celkového počtu študentov na UCM.

FAKULTA	DENNÍ						EXTERNÍ					
FPV	1.	2.	3.	4.	5.*		1.					
ABCH	7	2	1	3	1	14	0					
MB	5	0	3	2		10	0					
BIOT	2	3	3	1		9	2					
FMK	1.	2.	3.				1.	2.	3.	4.		
MARK	2	7	2			11	3	2	1	3		9
KOMU	4	7	3			14	3	0	0	2		5
TEDI	2	2	2			6	0	1	0	0		1
FF	1.	2.	3.	4.			1.	2.	3.			
FILO	2	1	1	2		6	0	2	0			2
ETNO	4	3	2	0		9	0	1	0			1
NJAK	4	3	0	0		7	0	0	1			1
RJJK	5	2	1	0		8	0	0	0			0
VEPS	4	1	2	0		7	0	1	1			2
FSV	1.	2.	3.	4.*			1.	2.	3.	4.	5.	
VPVS	3	3	1	0		7	2	2	3	1	1	9
ESPO	2	3	1	2		8	2	2	0	1	0	5
SOPO	3	2	0	0		5	2	1	0	2	0	5
SPOLU						121						40

*nadštandard

ABCH - aplikovaná analytická a bioanalytická chémia
 MB - molekulárna biológia
 BIOT -
 biotechnológie

MARK - marketingová komunikácia
 KOMU - masmediálna komunikácia
 TEDI - teória digitálnych hier

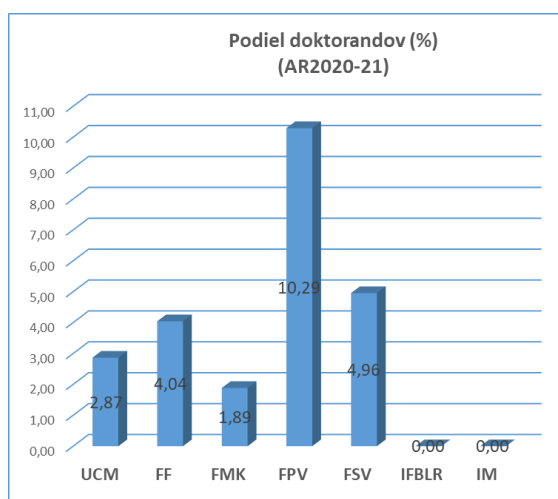
FILO - systematická filozofia
 ETNO - etnológia a mimoeurópske štúdiá
 NJAK - nemecký jazyk a kultúra v odbornej komunikácii
 RJKK - ruský jazyk a kultúra v odbornej komunikácii
 VEPS - všeobecná a experimentálna psychológia

VPVS - verejná politika a verejná správa
 ESPO - európske štúdiá a politiky
 SOPO - sociálne služby a poradenstvo

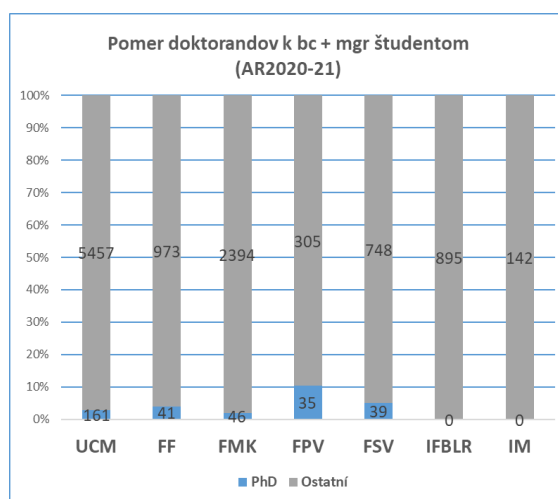
V súčasnosti zastúpenie študentov v 3. stupni štúdia predstavuje 2,84% všetkých študentov UCM (160/5618). Najvýraznejšie je toto zastúpenie (Graf. č.1) na FPV (10,29%). FF a FSV má približne rovnaký podiel doktorandov (4,04%, resp. 4,96%), avšak líšia sa v pomere denných a externých doktorandov. Kým na FF denní doktorandi predstavujú 87,8%, na FSV je pomer denných a externých temer vyrovnaný (51,3% denných). Naproti tomu na FPV sú temer všetci doktorandi denní (94,3%), čo zodpovedá charakteru študijných odborov (experimentálna práca v laboratóriu). Na FMK tvoria denní doktorandi 67,4%. Priemerné zastúpeniu denných doktorandov na UCM (74,5%).

Do prvého ročníka doktorandského štúdia sa v AR 2020-2021 zapísalo 62 študentov (48 na denné a 14 na externé). Prijatých bolo 92,3% uchádzačov na denné doktorandské štúdium a všetci uchádzači na externú formu štúdia.

Význam doktorandského štúdia v rámci jednotlivých študijných programov, resp. odborov, sa ukáže keď sa presunieme od priemerných ukazovateľov vzhľadom na fakultu (ako napr. pomer doktorandov k študentom 1. a 2. stupňa štúdia - graf č.2) a porovnáme pomer doktorandov a študentov magisterského stupňa v rámci tých istých študijných programov (na FSV nie sú programy 2. a 3. stupňa identické, ale príbuzné).

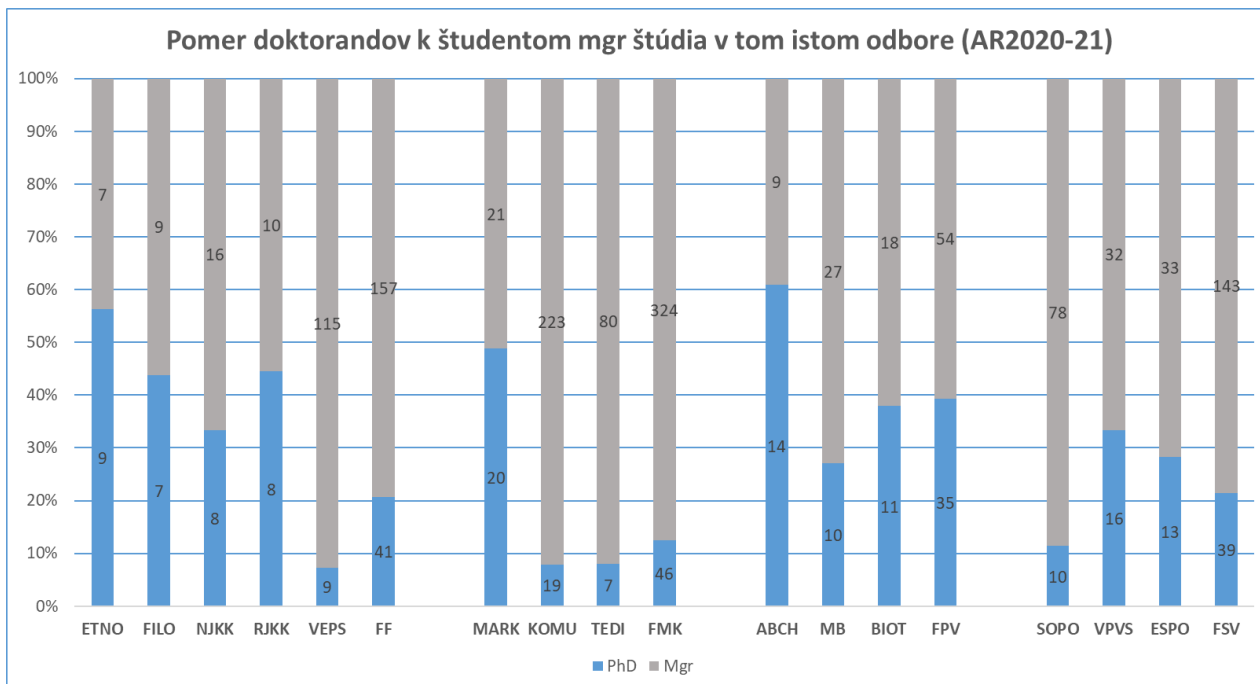

Graf č.1 Podiel doktorandov v AR2020-21 druhého stupňa štúdiav AR2020-21

Graf č.2 Pomer doktorandov voči študentom 1. a druhého stupňa štúdiav AR2020-21

V takom prípade sa ukáže, že doktorandi sú v niektorých študijných programoch (s relatívne nízkymi počtami študentov 2. stupňa) porovnateľne zastúpení ako študenti magisterského stupňa (graf č.3).

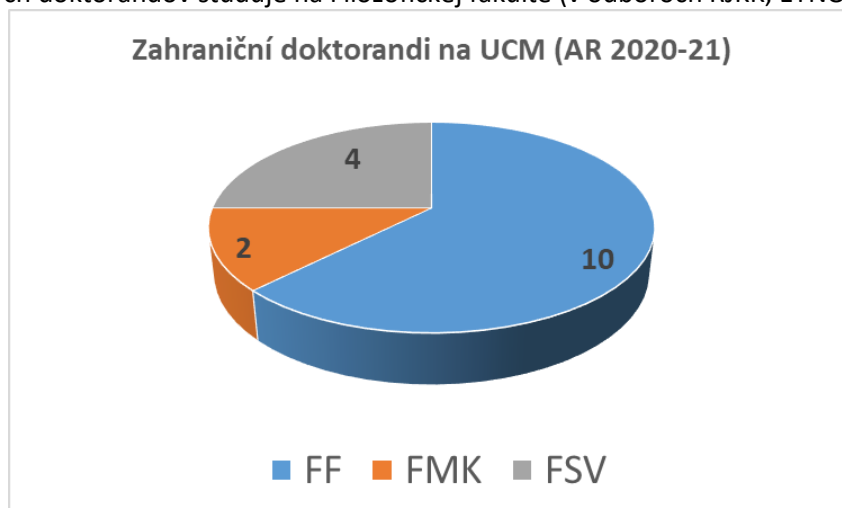

Graf č.3 Pomer študentov 2. a 3. stupňa štúdia

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že fakticky sa tieto odbory profilujú ako tzv. graduate studies, čo je charakteristické pre štruktúru vysokoškolského štúdia napr. v USA alebo Kanade, kde sú často v rámci univerzít administratívne osobitne vyčlenené tzv. graduate schools poskytujúce 2. a 3. stupeň štúdia, kým bakalárske štúdium na univerzite (undergraduate studies) poskytuje skôr všeobecný základ, či už humanitný alebo prírodovedný.

Zahraniční doktorandi

Potešujúci je nárast zahraničných doktorandov na UCM ostatné dva roky. V AR2020-21 bolo zapísaných 16 doktorandov z 8 krajín (4 z Ruska, 1 Ukrajiny, 3 z Tanzánie, 1 zo Slovinska, 2 z Nemecka, 2 z Poľska a 2 z Českej republiky). Z toho do prvého ročníka sa zapísalo 8 študentov a v druhom ročníku pokračuje 8 študentov. Dve tretiny zahraničných doktorandov študuje na Filozofickej fakulte (v odboroch RJKK, ETNO, FILO a NJKK).

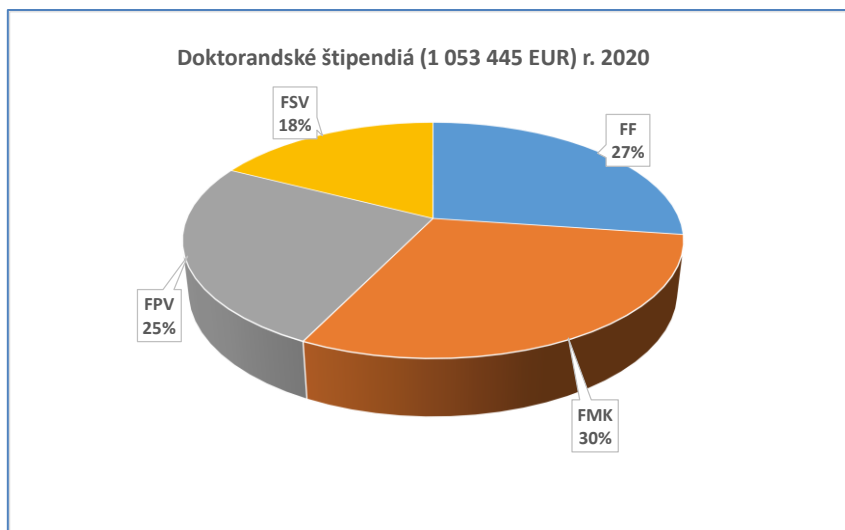
Graf. č. 4 Zahraniční doktorandi podľa fakúlt

Doktorandské štipendiá

Na UCM sú doktorandské štipendiá financované centrálné z osobitnej kapitoly v každoročnom rozpočte univerzity, pričom sú garantované tri štipendiá na každý rok pre každý doktorandský študijný program. Toto pravidlo je flexibilné, a katedry v rámci tej istej fakulty si môžu navzájom podľa aktuálnej situácie na základe

vzájomných dohôd medzi jednotlivými študijnými programami požičiavať a vracat' štipendiá podľa toho, aký je konkrétny záujem a aká je úroveň uchádzačov.

Doktorandské štipendiá predstavujú každoročne významnú časť rozpočtu univerzity . V roku 2020 bude vyplatených na doktorandských štipendiách celkovo (kvalifikovaný odhad) 1 053 445 EUR, z toho pre doktorandov FF 286 491 EUR, FMK 316 473 EUR, FPV 266 636 EUR a FSV 183 844 EUR (FSV má temer 50% externých doktorandov).

Graf č. 5. Doktorandské štipendiá v r. 2020

Kontrola kvality prípravy doktorandov (quality control checkpoint) na konci 2. ročníka

K rôznym špecifickým nástrojom jednotlivých fakúlt na zlepšenie kvality prípravy doktorandov pribudol tento rok nový dôležitý celouniverzitným nástroj. Je ním implementovanie novely Smernice o doktorandskom štúdiu z roku 2018, ktorá nadobudla účinnosť pre AR 2019-20. Podľa tejto novely za účelom skvalitnenia publikačnej činnosti doktorandov sa vyžaduje, aby doktorandi pred koncom 2. ročníka odovzdali predbežné výsledky svojej vedeckej práce vo forme a rozsahu vedeckého rukopisu (alebo publikácie) na úrovni časopisov indexovaných vo Web of Science, Scopus alebo ERIH Plus. Cieľom tejto kontroly kvality doktorandskej prípravy je zistiť reálne predpoklady doktoranda odovzdať pred koncom štúdia aspoň jednu publikáciu kategórie A, čo jedna z podmienok úspešného ukončenia doktorandského štúdia na UCM. U študentov, ktorí na konci druhého (u externistov tretieho ročníka) nespĺnia požiadavku vyplývajúcu z novely Smernice o doktorandskom štúdiu na UCM vzniká dôvodná pochybnosť, či budú schopní úspešne ukončiť doktorandské štúdium. Nasledujúce 2 tabuľky sumarizujú plnenia tejto novely podľa fakúlt.

Fakulta	počet denných doktorandov v 2. ročníku 2019/2020	žiadny R/P	rukopis	publikácia
FSV	3	0	1	2
FPV	7	3		4
FF	7	1	2	4
FMK	7	0	4	3
Spolu	24	4	7	13

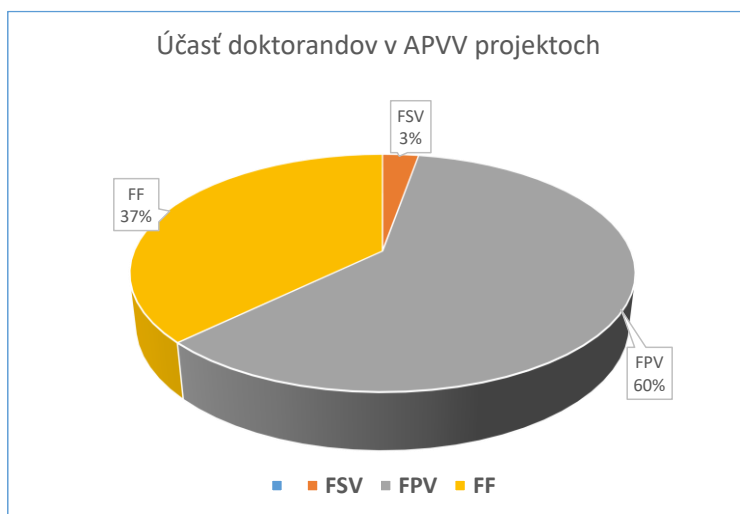
Fakulta	počet externých doktorandov v 2. ročníku 2019/2020	žiadna R/P	rukopis	publikácia
FSV	6	0	0	6
FPV	nemá externých druhákov			
FF	nemá externých druhákov			
FMK	5	1	2	2
Spolu	11	1	2	8

Z tabuliek je zrejmé, že 17% (4/24) denných doktorandov a 9% (1/11) externých doktorandov neodovzdali ani publikáciu ani rukopis a preto požadovanú podmienku nespĺnili. Je potrebné, aby školitelia a garanti zvažili, či títo študenti majú predpoklady úspešného zakončenia štúdia. Skúsenosti ukazujú, že nie je možné úplne odhadnúť predpoklady študenta dokončiť doktorandské štúdium na požadovanej úrovni len na základe

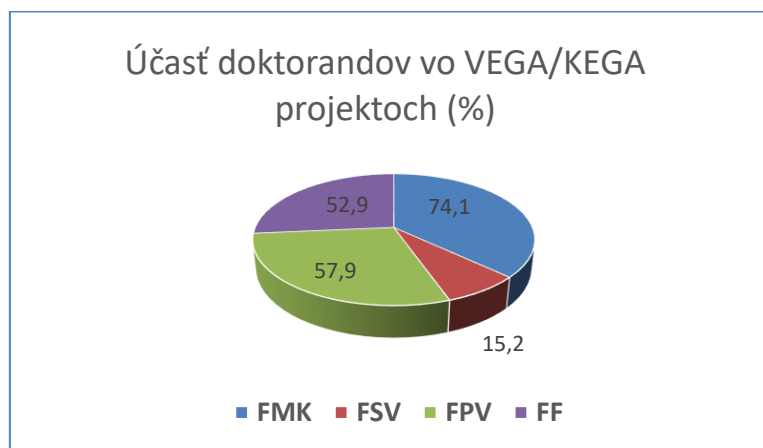
výberu uchádzačov. Predovšetkým v prípade denných doktorandov, treba zvážiť, či je perspektívne takýmto študentom ďalej vyplácať doktorandské štipendium a či nie je vhodnejšie alokovať financie na prijatia väčšieho počtu doktorandov ďalší rok do prvého ročníka. Taktiež bude potrebné kritickejšie prehodnotiť počet vykazovaných publikácií, pretože viaceré vykazované publikácie (8) sú publikáciami v zborníku a nie v časopise a preto ich bude potrebné považovať skôr za rukopisy než publikácie v zmysle Smernice o doktorandskom štúdiu. Rektorátne oddelenie pre kvalitu a vedu bude podrobnejšie analyzovať podklady, ktoré zaslali jednotlivé fakulty, a s výsledkami tejto analýzy oboznámi vedenie univerzity a fakúlt. Taktiež bude potrebné pre budúcnosť doladiť niektoré detaily realizácie tejto požiadavky.

Účasť doktorandov vo výskumných projektoch/grantoch

V projektoch APVV sú najviac zapojení doktorandi FPV (60% doktorandov) a FF 37% doktorandov. Doktorandi FMK nie sú zapojení vôbec, čo je dôsledkom toho, že momentálne nie sú na FMK riešené projekty APVV a minimálne sú tiež zapojení študenti FSV (3%).

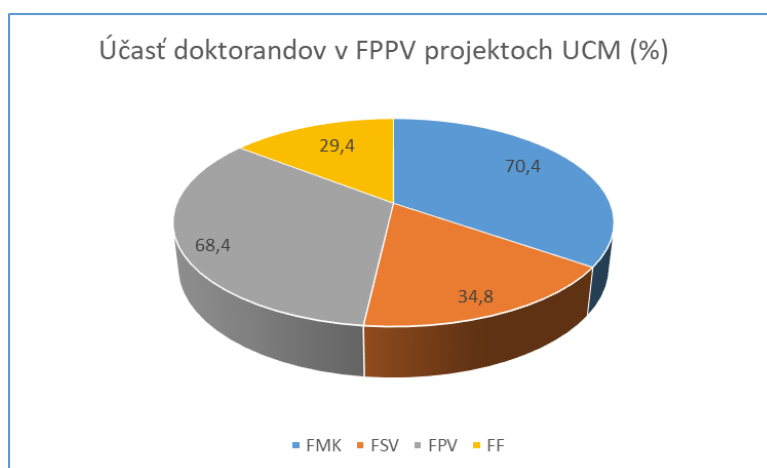

Graf č. 6 Účasť doktorandov vo VEGA/KEGA projektoch podľa fakúlt

Graf č. 7 Účasť doktorandov v projektoch VEGA a KEGA podľa fakúlt

Podstatne ináč vyzerá zapojenie študentov do projektov VEGA a KEGA (Graf č.7). Najviac doktorandov je zapojených na FMK (74,1%), približne každý druhý doktorand je zapojený na FPV (57,9%) a FF (52,9%) a len 15% doktorandov je zapojených na FSV. V iných projektoch sú zapojení len 7 doktorandi, 3 na FPV a 4 na FF.

Graf č. 8 /časť doktorandov v FPPV projektoch UCM podľa fakúlt

Pre doktorandov je ideálne zapojiť sa do inštitucionálneho grantového fondu pre podporu výskumu (FPPV) určeného pre doktorandov a mladých vedecko-pedagogických zamestnancov. Kým možnosť účasti doktorandov v APVV, VEGA a iných grantových schémach závisia od úspešnosti školiteľov získať tieto granty, účasť v FPPV závisí od doktorandov samotných, aký kvalitný návrh projektu predložia. Najviac FPPV (graf č. 8) využívajú doktorandi FMK (70,4%) a FPV (68,4%), o polovicu menej doktorandov ho využíva z FSV (34,8%) a FF (29,4%). Bude potrebné, aby FF a FSV viac motivovali svojich doktorandov využiť možnosť získať grant pre svoj projekt z tohto fondu.

Záver

O doktorandské štúdium na UCM je rastúci záujem, o čom svedčí nárast celkového počtu doktorandov o 11% a dvojnásobný nárast zahraničných doktorandov oproti minulému akademickému roku. UCM sa snaží systematicky skvalitňovať svoje doktorandské štúdium, najnovšie implementovaním kontroly predpokladov doktorandov druhého ročníka úspešne završiť doktorandské štúdium. Stále väčší dôraz je kladený hlavne na kvalitu publikačných výstupov doktorandov, ich zapojenie do vedecko-výskumných projektov či účasti na vedeckých konferenciách. A taktiež sú dôležité mobility doktorandov na zahraničné akademické pracoviská. Bez ohľadu na skutočnosť, že v dôsledku Covid19 pandémie je temer nemožné realizovať mobility, veľkou rezervou a priestorom pre zlepšenie, je okrem väčšej participácie doktorandov na mobilitách je rozšírenie destinácií aj o iné krajiny než je dominujúca česká republika, prípadne Poľsko.

V súvislosti s prebiehajúcou novou akreditáciou slovenských vysokých škôl doktorandské štúdium na UCM čelí spolu s ostatnými univerzitami na Slovensku veľkým výzvam. Jednotlivé fakulty momentálne analyzujú ako spĺňajú kritéria akreditácie definované štandardami Akreditačnej agentúry predovšetkým po stránke personálneho zabezpečenia a prijímajú potrebné opatrenia pre zabezpečenie svojich doktorandských študijných programov.